

Nemzetiségi jogok

A Magyarországon élő nemzetiségek államalkotó tényezők. Minden, valamely nemzetiséghez tartozó magyar állampolgárnak joga van önazonossága szabad vállalásához és megőrzéséhez. A Magyarországon élő nemzetiségeknek joguk van az anyanyelvhasználatához, a saját nyelven való egyéni és közösségi névhasználatához, saját kultúrájuk ápolásához és az anyanyelvű oktatáshoz. (Alaptörvény XXIX. cikk (1) bekezdés)

	2001	2011	2022
bolgár	2.316	6.272	6.109
görög	6.619	4.642	6.178
horvát	25.730	26.774	21.824
lengyel	5.144	7.001	7.398
német	120.344	185.696	142.551
örmény	1.165	3.571	4.199
roma	205.720	315.583	209.909
román	14.781	35.641	27.554
ruszin	2.079	3.882	7.111
szerb	7.350	10.038	11.622
szlovák	39.266	35.208	29.881
szlovén	4.832	2.820	3.965
ukrán	7.393	7.396	24.615
	442.739	644.524	502.916

A nemzetiségi jogterület a magyar jogrendszer egyik **legösszetettebb szegmense**: a nemzetközi alapokon nyugvó, rendkívül alapos szöveg-szintű és dogmatikai kidolgozottságú joganyag fejlett támogató és ellenőrző mechanizmusokkal rendelkezik.

Egyszerre **érzékeny és erős szabályozási környezet**, amely a 2022. évi népszámlálás adatai szerint 502.916 fő, szociológiai felmérések alapján azonban közel egymillió érintett személy jog- és érdekérvényesítéséhez szolgáltat alapot.

A rendszer célja a **nemzetiségi identitás** megőrzésének, erősítésének és továbbadásának hatékony biztosítása különleges jogok, intézmények és finanszírozási környezet kialakításával.

A jogterület átfogó első szabályozása, vagyis 1993 óta változatlan definíció szerint **nemzetiség** minden olyan Magyarország területén legalább **egy évszázada honos** népcsoport, amely az állam lakossága körében **számszerű kisebbségben van**, a lakosság többi részétől **saját nyelve, kultúrája és hagyományai** különböztetik meg, egyben olyan **összetartozás-tudatról tesz bizonyosságot**, amely mindezek megőrzésére, történelmileg kialakult közösségeik érdekeinek kifejezésére és védelmére irányul.

1949. évi XX. törvény
(mód. 1989. évi XXXI. törvény)
Alkotmány

Alaptörvény
(2011. április 11.)

1993. évi LXXVII. törvény
a nemzeti és etnikai
kisebbségek jogairól

2011. évi CLXXIX. törvény
a nemzetiségek jogairól

1993. évi LIX. törvény
az állampolgári jogok
országgyűlési biztosáról

2011. évi CXI. törvény
az alapvető jogok biztosáról

A nemzetiségi jogi intézményrendszer három pillére

1 szabályozás

- nemzetközi jogi dokumentumok
- Alaptörvény
- a nemzetiségek jogairól szóló törvény
- szakágazati jogszabályok

2 végrehajtás

- települési, területi és országos nemzetiségi önkormányzatok
- Miniszterelnökség
- Belügyminisztérium
- szakminisztériumok
- a területi közigazgatás szervek
- helyi önkormányzatok

3 ellenőrzés

- Országgyűlés Magyarországi nemzetiségek bizottsága
- Nemzetiségi Ombudsmanhelyettes
- Állami Számvevőszék
- kormányhivatalok

A nemzetiségvédelmi rendszer célja a **kulturális autonómia** megteremtése és fejlesztése, eszköze pedig az ehhez szükséges **többléjogok** biztosítása. A nemzetiséghez tartozó személyek és közösségek esetében ugyanis nem elegendő a formális jogegyenlőség megteremtése, a tényleges egyenjogúsághoz megerősítő intézkedések, valamint speciális támogatások is szükségesek. A hazai szabályozás ezért **egyéni és közösségi nemzetiségi jogokat garantál** az érintettek számára, amelyek a kulturális identitás megőrzésének és fejlesztésének széles lehetőségeit biztosítják.

Egyéni jogok

- nemzetiséghez való tartozás kinyilvánítása
- önazonosság megőrzése, ápolása erősítése és átörökítése
- nemzetiségi származással kapcsolatos különleges személyes adatok védelme
- nemzetiségi származáson alapuló hátrányos megkülönböztetéssel szembeni védelem

- anyanyelvhasználat
- anyanyelvi nevelés-oktatás
- anyanyelvi névhasználat
- anyanyelvi vallásgyakorlás
- kultúra és hagyományok megőzése, ápolása, továbbadása
- szellemi és épített örökség megőrzése

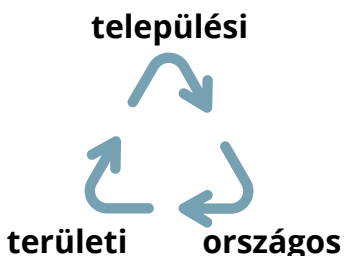
Közösségi jogok

- részvétel az Országgyűlés munkájában
- nemzetiségi önkormányzatok létrehozása
- nevelési- oktatási és kulturális intézmények létrehozása, fenntartása
- rendezvények és ünnepek megtartása
- kapcsolattartás az anyaországgal

Demográfiai és szociológiai sajátosságok miatt hazánkban a **kulturális autonómia** koncepciója érvényesül. Ennek révén a közösségek **önállóan dönthetnek** meghatározott, őket érintő nevelési-oktatási vagy kulturális ügyekben, valamint erre a célra létrehozhatnak, illetve **fenntarthatnak saját intézményrendszer** is. Ezek finanszírozását jellemzően a központi költségvetés biztosítja.

	nemzetiségi			nemzetiségi színházak: 12
	- óvoda:	416		
	- általános iskola:	472		nemzetiségi könyvtárak: 34
	- gimnázium:	28		
	- egyéb:	35		

A kulturális öngazgatás működési keretét a **háromszintű nemzetiségi önkormányzati rendszer** jelenti. A nemzetiségi önkormányzat nemzetiségi közszolgáltatási feladatokat ellátó, testületi formában működő, jogi személyiséggel rendelkező, demokratikus választások útján létrehozott szervezet. Célja a nemzetiségi **jogok érvényesítése**, a nemzetiségek **érdekeinek védelme**, a nemzetiségi **közügyek képviselete**. Feladatait a Kormánnyal, a területi államigazgatási szervekkel és az önkormányzatokkal **kölcsönösen együttműködve** látja el, **finanszírozását** a költségvetés és speciális pályázatok biztosítják. Napjainkban közel 2.300 helyi (települési és területi) önkormányzat működik, ezek 80%-át a négy legnépesebb nemzetiségi közösség adja.

Alapvető Jogok Biztosának Hivatala Nemzetiség Biztoshelyettes Titkársága

Cím: 1055 Budapest, Falk Miksa utca 9-11.
Telefon: 06-1/475-7100
E-mail: nemzetiseg.info@ajbh.hu

A fentiekkel kapcsolatban
részletes információkat és
további INFO.lapokat találhat a
ajbh.hu/nemzetisegi-ombudsmanhelyettes honlapon.

